

Handläggare
Johanna Karlsson
Telefon: 508 31 937
Mats Sylwan
Telefon: 508 31 928**Till**
Kulturnämnden

Remissvar på remissen om statens kulturråds delredovisning om kulturverksamheter i vissa bostadsområden

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar enligt kulturförvaltningens förslag till remissvar.

Sammanfattning

Delredovisningen är ett svar på ett regeringsuppdrag till Statens kulturråd att stärka kulturen i ett antal bostadsområden med lågt deltagande i allmänna val och offentligt finansierad kultur. Kulturrådet föreslår en satsning som syftar till att stödja projekt som genom en bred samverkan initierar och utvecklar konst och kultur i vissa bostadsområden utifrån invånarnas behov. Satsningen benämns ”Åga rum”. De projekt som får stöd ska drivas genom lokalt partnerskap med kommersiella och offentliga aktörer samt civilsamhället.

Kulturförvaltningen är i grunden positiv till rapportens förslag om utformning av ett nytt statligt stöd till utsatta bostadsområden i Sverige. Detta sker inte minst efter att Stockholms stad har gjort en egen rapport om de växande socioekonomiska klyftorna i Stockholm, ”Skillnadernas Stockholm”.

Förvaltningen betonar i sitt svar vikten av att satsningen ”Åga rum” riktas till långsiktigt hållbara projekt och att medlen inte sprids på för många projekt som därmed får otillräcklig finansiering. Förvaltningen efterlyser också en precisering av kommunernas roll i planering, genomförande och uppföljning av projekten, samt understryker att Stockholms stad och län som står utanför kultursamverkansmodellen inte missgynnas av det skälet.

Inga Lundén
T.f. kulturdirektör

Patrik Liljegren
Chef kulturstrategiska staben

Underlag för beslut

Remiss av Statens kulturråds delredovisning av kulturverksamhet i vissa bostadsområden. Remisstiden sträcker sig till 10 februari 2016. Remissen är daterad den 11 december 2015 på stadsbyggnads- och kulturroteln.

UTLÅTANDE

Remissen

Den delrapport som kulturnämnden ska yttra sig över är ett svar på ett regeringsuppdrag till Statens kulturråd. Uppdragets syfte är att utifrån ett brett medborgarinflytande stärka kulturen i ett antal bostadsområden i landet med lågt valdeltagande och lågt deltagande i offentligt finansierad kultur. I uppdraget ingår bland annat att:

- Förebereda satsningen och föreslå former för hur den ska genomföras och följas upp.
- Lämna förslag till en bidragsförordning eller hur regeringens övriga styrdokument bör formuleras,
- I samråd med Konstrådet föreslå en gemensam benämning på satsningen 2016 – 2018.

Ärendets beredning

Ärendet har handlagts inom kulturstrategiska staben. Inom staden har kommunstyrelsen remitterat utredningen till stadsdelsnämnderna i Rinkeby-Kista, Skarpnäck och Skärholmen samt till fastighetsnämnden, kulturnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Delrapportens bakgrund och syften

I delrapporten tecknar Kulturrådet en mångtydig bild av den offentligt finansierade kulturens spridning i Sverige. Å ena sidan finns det väl förankrade och uppskattade institutioner och verksamheter som museer, kulturskolor och bibliotek över hela landet. Samtidigt finns det behov av kultur- och demokratifrämjande insatser på en rad platser och områden.

Kulturrådet föreslår därför en satsning som syftar till att stödja projekt som genom en bred samverkan initierar och utvecklar konst och kultur i vissa socioekonomiskt utsatta bostadsområden utifrån invånarnas behov.

Delrapportens förslag

Formella villkor

Kulturrådet föreslår att satsningen benämns ”Äga rum”. De projekt som får stöd ska drivas genom lokalt partnerskap. Huvudmannen för projektet, som inte kan vara en offentlig part, ska göra en gemensam ansökan tillsammans med andra aktörer. Sammansättningen ska bestå av minst en ideell verksamhet med förankring i området men kan därutöver innehålla både offentliga och kommersiella aktörer, till exempel stadsdelsförvaltning och fastighetsbolag.

Stödskriterier

Kulturrådet föreslår bland annat följande kriterier och prioriteringar för projektstöd (urval). Ansökan ska representera:

- En mångfald av konstnärliga uttryck.
- Samverkan mellan professionella och amatörer samt ideella, kommersiella och offentliga aktörer.
- En långsiktig vision som ska åstadkommas i samverkan.
- Användning och återbruk av offentliga och kommersiella rum.
- Metoder för samverkan med områdets invånare och nya målgrupper.
- Bostadsområde där valdeltagande och deltagande i offentligt finansierad kultur är lågt.
- Låga socioekonomiska parametrar.

Samverkan och uppföljning

Rapporten ser samverkan på lokal, nationell och internationell nivå som en förutsättning för att nå långsiktiga effekter. Den betonar också ett lärande förhållningssätt och föreslår att Myndigheten för kulturanalys följer och utvärderar satsningen på övergripande nivå och att lokala projekt uppmuntras till tvärvetenskaplig samverkan med universitet och högskolor.

Landsting, regioner och verksamheter som omfattas av kultursamverkansmodellen är enligt rapporten betydelsefulla arenor vilka kan förstärka satsningen, bidra till långsiktighet och spridning av erfarenheter och metoder. Som andra potentiella

samverkansaktörer anges Boverket (stöd till icke-statliga kulturlokaler) och några av EU:s stödprogram.

Omvärldsanalys

Rapporten innehåller en omvärldsanalys som bygger på aktuella trendsplaningar och kulturvaneundersökningar. Samtliga undersökningar visar liknande mönster. Konsumtion, tillgång och möjlighet att delta i kultur tycks vara högre bland individer med stort kulturellt och ekonomiskt kapital. Män med lägre inkomst och utbildningsgrad deltar mindre i jämförelse med kvinnor i samma grupp. Utrikesfödda har lägre deltagande jämfört med inrikes födda. Det samma gäller för personer med funktionsvariation jämfört med personer utan funktionsvariation.

Förvaltningens synpunkter

Inledning

Kulturförvaltningen är i grunden positiv till rapportens förslag till utformning av ett nytt statligt stöd till de bostadsområden som utgör målgruppen för satsningen. Detta sker inte minst efter att Stockholms stad har gjort en egen rapport om de växande klyftorna i Stockholm, ”Skillnadernas Stockholm”.

Stockholm är å ena sidan en attraktiv stad i en innovativ och stark region med en snabbt växande befolkning. Samtidigt ökar de sociala och ekonomiska skillnaderna. Detta visar sig bland annat genom att segregationen har fått en mer utpräglad etnisk karaktär. Individer med olika bakgrund möter i allt mindre omfattning varandra i vardagslivet. Den sociala tilliten och den upplevda tryggheten är låg i stadsdelar med hög andel utrikesfödda, arbetslösa och lågutbildade.

Rapporten från Stockholm understryker betydelsen av social hållbarhet och identifierar i det sammanhanget tre målområden som grund för välbefinnande: Samhörighet, trygghet och självförverkligande. Alla dessa mål är enligt kulturförvaltningen nära förbundna med kulturens innehåll och infrastruktur liksom intentionerna i ”Äga rum”.

Kulturförvaltningens svar till ”Skillnadernas Stockholm” innehåller också en analys av sambandet mellan sociala faktorer och lokala kulturpolitiska insatser enligt nedanstående tabell (sid 5):

Slutsatser i rapporten	Kulturpolitisk relevans
Trångboddhet skapar behov av mötesplatser och lugna vrår.	Bibliotek, kulturlokaler och andra trygga mötesplatser.
Den fysiska miljöns utformning kan stärka det sociala kapitalet, öka tryggheten och främja möten mellan grupper i samhället.	Kulturen är en viktig dimension i stadsplaneringen. Vi behöver bygga en stad ur ett helhetsperspektiv och inte bara bostäder.
Nyanlända barn med lågutbildade föräldrar har de största svårigheterna i skolan.	Biblioteken erbjuder kunskap, läxhjälp och lugn studiemiljö, Kulturskolan och studieförbund kompletterar med barnverksamhet, föräldrautbildning, språkcaféer, eget skapande, El Sistema etc.).
Den allt mer segregerade staden gör att människor av olika etnicitet inte möts.	Staden behöver inkluderande kultur- och mötesplatser som t.ex. samlingslokaler, studiecirkel, bibliotek, evenemang och museer.
Fattigdom är ett hinder för att delta i avgiftsbelagda verksamheter.	Avgiftssättning i kulturförvaltningens verksamheter. Nya grepp för att göra kulturen tillgänglig för alla.
Sociala, ekonomiska och kulturella förutsättningar kan begränsa deltagandet i kultur- och idrottsaktiviteter.	Bättre kunskap om målgruppernas behov, målgruppsanpassat utbud och förbättrad marknadsföring.
Välbefinnande definieras i rapporten som summan av samhörighet, trygghet och självförverkligande.	Bibliotek, kulturskola och studieförbund är trygga arenor för möten, bildning och eget skapande.
Ökad otrygghet i socioekonomiskt utsatta stadsdelar	Bibliotek och offentligt stöttade samlingslokaler är jämt spridda över staden och utgör några av de tryggaste platserna i stadsrummet.

Övriga synpunkter

Kulturförvaltningen har i övrigt följande synpunkter på delrapporten:

Sida	Synpunkter
Allmänt	Kulturförvaltningen vill understryka kravet på långsiktighet vid bedömningen av ansökningar och att inte sprida medlen på för många projekt.
9	Under rubriken ”Grund för prioritering...” anges att en projektansökan ska beskriva en mångfald av konstnärliga uttryck. Kriteriet är onödigt begränsande. Ett konstnärligt uttryck behöver inte vara mindre verkningsfullt än flera. Det är viktigare att det finns en mångfald i skapar- eller mottagarledet.
11	En rådgivande referensgrupp gynnar kvaliteten på stödgivningen.
12	Samverkan kan enligt rapporten ske med statliga, regionala och internationella partners medan den kommunala nivån inte nämns. En dialog behöver upprättas med berörda kommuner för att man där tydligare ska kunna se sin roll i satsningen.
12	Län och regioner som ingår i kultursamverkansmodellen nämns som betydelsefulla arenor i projektet. Det får inte innebära att Stockholms län och stad som inte ingår i modellen, betraktas som mindre viktiga. Här finns ett flertal bostadsområden som motsvarar satsningens kriterier.
12	Kommunikationen av projektet behöver utformas så att prioriterade målgrupper verkligen nås. Det utesluter inte de webbkanaler som rapporten föreslår men dessa behöver kompletteras med andra lättillgängliga verktyg på fler språk än svenska.

Bilaga

Remiss av Statens kulturråds delredovisning av kulturverksamhet i vissa bostadsområden.